

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finnmarkun staatinhallittija

Rapport basert på endelige regnskapstall fra SSB/KOSTRA pr. 17.06.2024

Økonomisk utvikling i 2023 - Troms og Finnmark

Utvikling i sentrale nøkkeltall

- Samlet netto driftsresultat i fylket siste år endte på -1,8 prosent. Det negative driftsresultatet er svakere enn fjoråret, og også svakere enn landsgjennomsnittet på 1,0 prosent.
- Det var stor variasjon blant kommune. Kun 10 kommuner hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 prosent mens hele 23 kommuner hadde negative netto driftsresultater.
- 26 kommuner i fylket har det siste året redusert disposisjonsfondene, og samlet er nivået for fylket redusert fra 10,0 prosent i 2022 til 7,6 prosent i 2023. 13 kommuner i fylket har i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 13,6 prosent.
- Nivået på netto lånegjeld i fylket er fortsatt høyt, og er samlet ca. 20 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Troms og Finnmark er sammen med Møre og Romsdal de to fylkene med høyest høyst netto lånegjeld i landet.
- Arbeidskapitalen/likviditeten i Fylket reduseres i 2023, og ligger langt under landsgjennomsnittet, som også er redusert.

Kommuner i ROBEK, og kommuner i faresonen for innmelding i ROBEK

- Pr. i dag er Tjeldsund, Porsanger og Gamvik, Kautokeino og Hammerfest i ROBEK-registeret.
- Lavangen har i 2023 vedtatt budsjettet- og økonomiplan for 2024-2027 i balanse og ble meldt ut i april 2024.
- Nordkapp kommune har vedtatt årsregnskap 2023 innen fristen og ble meldt ut i juni 2024
- Kåfjord kommune har vedtatt et årsregnskap i 2023 med et merforbruk større enn tre prosent av driftsinntektene, og meldes inn i juli 2024.
- Porsanger kommune har vedtatt årsregnskapet for 2023 innen fristen og har dekket inn resterende merforbruk og vil bli meldt ut av ROBEK i forbindelse med kontroll av regnskapet.

- Sør-Varanger kommune har pådratt seg et merforbruk i 2022 på ca. 8 mill. kr. I henhold til kommuneloven må dette dekkes innen 2024 for å unngå ROBEK-innmelding. De har også hatt merforbruk i 2023 som må dekkes innen 2025.
- Vadsø avsluttet regnskapsåret 2023 med et merforbruk som utgjør mer enn tre prosent av driftsinntektene og kvalifiserer til innmelding i ROBEK registeret

Innhold

1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget.....	3
2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark	3
2.1 Netto driftsresultat.....	3
2.2 Netto lånegjeld	6
2.3 Disposisjonsfond	8
2.4 Arbeidskapital ex. Premieavvik.....	10
2.5 Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall	12
3 Merforbruk i driftsregnskapet/status ROBEK-kommuner	13

1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget

Denne rapporten er utarbeidet av Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Hensikten er å gi en overordnet oversikt over den økonomiske situasjonen i kommunene i fylket.

KOSTRA (Kommune-Star-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir informasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

Nøkkeltall og grunnlagsdata skal bidra til å gi innbyggere, media, kommunesektoren selv, staten og andre, muligheten for å få informasjon om det meste av kommuners og fylkeskommuners virksomhet. Denne informasjonen skal også bidra til åpenhet, gjennomsiktighet og å gi muligheten for å forbedre tjenestetilbudet i kommunesektoren.

SSB publiserte ureviderte KOSTRA-tall 15. mars 2024 og endelige tall 17. juni 2024. I denne rapporten benyttes de endelige tallene.

Vi benytter i rapporten tall på konsernnivå¹.

I tabeller hvor det er brukt farger representerer grønt de sterkeste verdiene og rødt de svakeste verdiene.

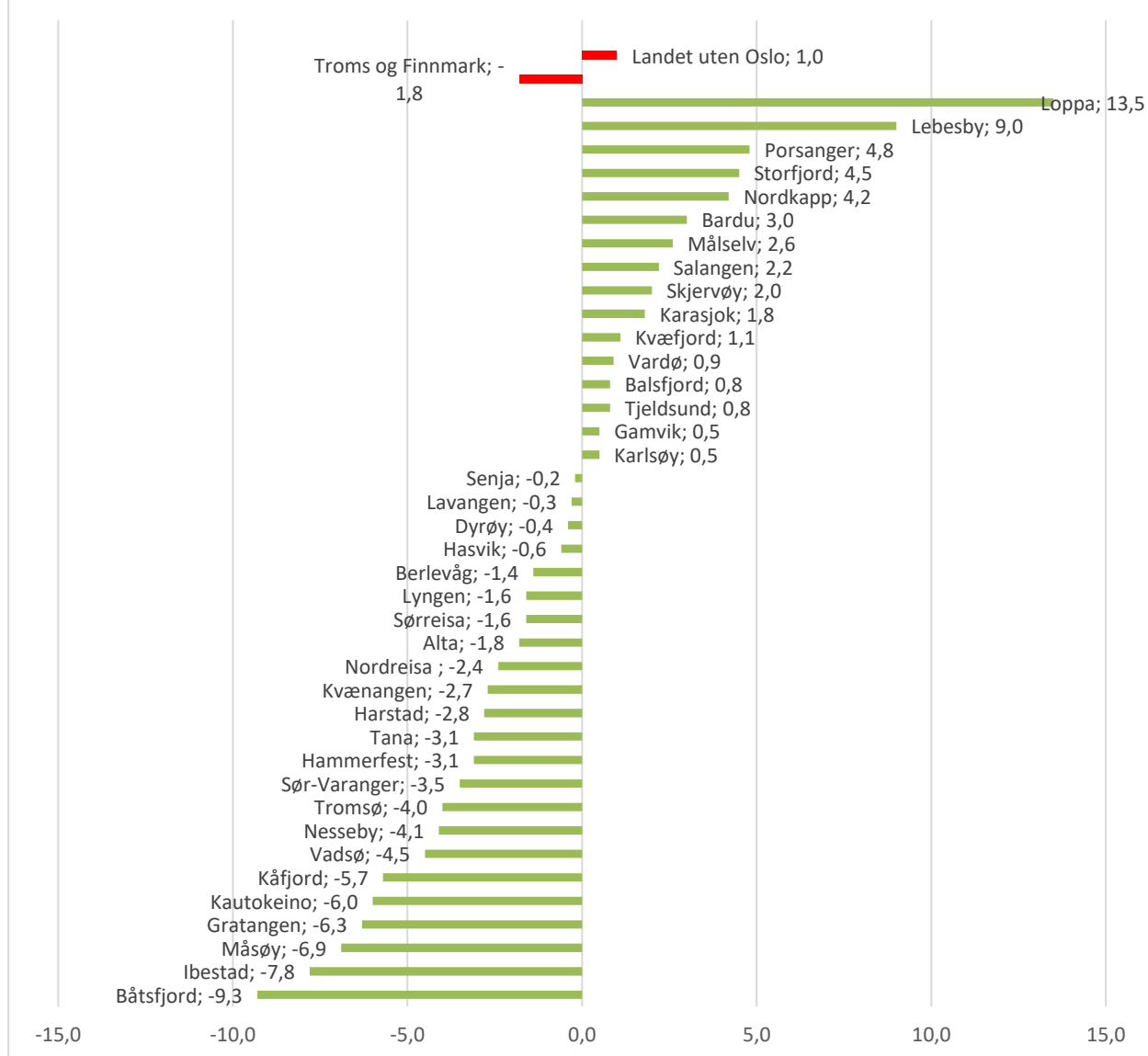
2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark

2.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene. Nøkkeltallet viser hva som er igjen etter at alle årets driftsutgifter er trukket fra årets driftsinntekter, og renter, avdrag og interne finanstransaksjoner er betalt. Teknisk beregningsutvalgs anbefalte nivå for kommunenes samlede netto driftsresultat over tid, er 1,75 prosent av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat kan brukes til å finansiere investeringer eller avsettes til senere bruk.

¹ Konsernregnskap består av kommuneregnskap og regnskapene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og Interkommunale selskaper (IKS). Interkommunale samarbeider er inkludert i vertskommunens konsernregnskap. Regnskapene til IKS er fordelt på eierkommunene etter eierandeler hentet fra Foretaksregisteret i Brønnøysund

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, 2023

Kun 10 kommuner i Troms og Finnmark hadde et netto driftsresultat over 1,75 prosent i 2023, mens hele 23 kommuner har levert regnskapstall med negative netto driftsresultater. Dette resulterer i redusert sparing og/eller bruk av sparepengene (disposisjonsfondene) til disse kommunene. Troms og Finnmark samlet hadde i 2023 et negativt netto driftsresultat på -1,8 prosent.

Netto driftsresultat (i prosent av brutto driftsinntekter)	2021	2022	2023
Båtsfjord	-0,6	-3,5	-9,3
Ibestad	-1,3	6,6	-7,8
Måsøy	1,9	4,6	-6,9
Gratangen	8,6	6,0	-6,3
Kautokeino	5,9	2,2	-6,0
Kåfjord	2,2	3,2	-5,7
Vadsø	-3,3	-3,4	-4,5
Nesseby	0,7	3,4	-4,1
Tromsø	3,0	1,6	-4,0
Sør-Varanger	-4,2	-1,8	-3,5
Hammerfest	5,9	0,4	-3,1
Tana	-1,4	0,5	-3,1
Harstad	1,6	3,5	-2,8
Kvænangen	3,3	6,9	-2,7
Nordreisa	1,9	1,3	-2,4
Alta	-0,3	3,3	-1,8
Sørreisa	2,5	3,1	-1,6
Lyngen	2,9	2,9	-1,6
Berlevåg	-3,4	-1,2	-1,4
Hasvik	4,1	6,4	-0,6
Dyrøy	-0,6	6,3	-0,4
Lavangen	-0,1	12,7	-0,3
Senja	2,4	4,9	-0,2
Karlsøy	-0,3	11,5	0,5
Gamvik	1,3	-5,3	0,5
Tjeldsund	-3,0	0,1	0,8
Balsfjord	3,3	-0,4	0,8
Vardø	4,8	4,7	0,9
Kvæfjord	-0,3	4,5	1,1
Karasjok	2,9	2,3	1,8
Skjervøy	3,5	11,0	2,0
Salangen	-1,1	2,9	2,2
Målselv	1,8	2,7	2,6
Bardu	-2,6	1,8	3,0
Nordkapp	2,6	4,9	4,2
Storfjord	-2,0	0,9	4,5
Porsanger	1,1	2,9	4,8
Lebesby	1,9	8,1	9,0
Loppa	-0,3	4,0	13,5
Troms og Finnmark	1,6	2,5	-1,8
Landet uten Oslo	4,2	2,6	1,0

KOSTRA-tall for 2023 viste at netto driftsresultat for fylket samlet har svekket seg i forhold til året før, fra 2,5 prosent i 2022 til -1,8 prosent i 2023.

For landet u/Oslo endte resultatet i 2021 på 1,0 prosent, en reduksjon på 1,6 prosentpoeng fra 2023.

Kun 8 kommuner i fylket bedret resultatet sitt i forhold til året før.

Hele 23 kommuner hadde negative resultater i 2023. Disse fordeler seg omtrent likt mellom Troms og Finnmark.

Fallende driftsresultater kan sees i sammenheng med blant annet prisvekst, høy gjeld og økte renter.

I tillegg er det store utfordringer i mange kommuner knyttet til fallende folketall, endringer i befolkningssammensetning og rekruttering.

2.2 Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden. Alt av netto lånegjeld er imidlertid ikke renteesponert gjeld, det vil si gjeld der en økning i renten påvirker budsjettbalansen i kommunen. Dette gjelder blant annet gjeld knyttet til selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) som finansieres ved gebyrer fra innbyggerne, og gjeld med rentekompensasjonsordninger.

Kommuner med høy lånegjeld har hatt økende rentekostnader i 2023, noe som må betales av driftsmidler og økte gebyrer fra innbyggerne (selvkost).

Netto lånegjeld (i prosent av brutto driftsinntekter)	2021	2022	2023
Nesseby	86,7	86,0	*
Båtsfjord	175,4	216,8	250,7
Berlevåg	220,8	218,7	189,8
Hammerfest	174,5	161,6	172,3
Dyrøy	121,0	127,1	169,2
Ibestad	164,1	152,5	160,1
Vadsø	165,5	163,2	158,2
Bardu	155,5	154,7	143,3
Lyngen	155,0	148,3	139,2
Harstad	114,3	115,0	130,8
Sørreisa	94,6	112,0	127,2
Tromsø	117,5	120,3	119,6
Tana	131,2	115,8	113,9
Lebesby	100,9	108,1	109,9
Sør-Varanger	128,2	128,3	109,7
Kåfjord	101,8	102,5	108,6
Storfjord	123,6	118,3	105,9
Kautokeino	82,6	104,4	103,0
Vardø	115,3	112,3	102,5
Tjeldsund	113,8	101,8	97,4
Målselv	90,3	90,8	94,1
Senja	100,6	98,4	94,1
Nordreisa	91,5	91,1	94,0
Balsfjord	76,7	80,8	93,6
Skjervøy	93,6	89,6	93,6
Karasjok	65,4	74,5	93,1
Gamvik	87,0	92,4	88,3
Måsøy	69,4	66,5	83,3
Gratangen	68,6	78,6	82,6
Nordkapp	90,4	82,2	82,6
Kvæfjord	76,9	81,7	78,7
Alta	91,1	81,0	77,3
Kvænangen	96,1	86,6	75,7
Salangen	79,9	73,9	74,9
Lavangen	80,1	60,8	69,9
Karlsøy	72,3	65,9	64,2
Hasvik	38,3	44,3	59,9
Porsanger	59,9	55,6	55,3
Loppa	25,2	27,5	47,3
Troms og Finnmark	112,3	111,1	112,0
Landet uten Oslo	93,0	92,9	92,1

*balansetall i KOSTRA er slettet for Nesseby, kilde ssb

Det har siste år vært en økning i netto lånegjeld i fylket fra 111,1 prosent i 2022 til 112,0 prosent i 2023.

For landet som helhet gikk netto lånegjeld ned, fra 92,9 prosent i 2022 til 92,1 prosent i 2023.

25 av kommunene i Troms og Finnmark har høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet pr. 2023.

Det er stor variasjon i gjeldsnivået i fylket.

Flere kommuner i fylket har svært høy nettolånegjeld, og Båtsfjord, Berlevåg, Hammerfest og Dyrøy har et gjeldsnivå som er blant de høyeste i landet.

Om lag halvparten av kommunene i fylket økte lånegjelden siste år.

2.3 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering i driftsregnskapet, eller til å finansiere overføring til investeringsregnskapet. Indikatoren disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har i sin løpende drift. Utviklingen i disposisjonsfond må sees i sammenheng med utviklingen i netto driftsresultat.

Disposisjonsfond (i prosent av brutto driftsinntekter)	2021	2022	2023
Lebesby	30,7	35,5	40,7
Loppa	18,3	20,3	34,6
Karlsøy	24,6	33,6	31,5
Hasvik	28,0	32,3	29,5
Vardø	28,9	31,8	29,2
Måsøy	32,6	32,0	28,2
Gratangen	22,4	27,1	21,7
Kvæfjord	18,2	20,5	20,0
Lavangen	6,2	16,9	19,6
Nordkapp	13,9	17,2	17,9
Skjervøy	20,5	28,9	16,5
Berlevåg	18,9	17,5	15,1
Kautokeino	19,1	22,6	14,8
Harstad	14,3	15,0	11,8
Salangen	12,8	14,5	11,4
Senja	7,1	11,8	11,2
Målselv	5,2	8,6	10,9
Dyrøy	2,4	8,7	9,1
Balsfjord	9,1	8,3	8,3
Ibestad	9,9	12,9	7,3
Lyngen	10,1	9,9	6,8
Kvæningen	17,1	23,0	6,1
Hammerfest	9,5	8,7	5,7
Båtsfjord	13,4	8,9	5,7
Tjeldsund	3,9	3,2	5,6
Nordreisa	5,7	8,1	4,9
Bardu	1,3	2,5	4,8
Porsanger	0,4	0,6	4,1
Storfjord	1,0	0,1	3,7
Sørreisa	3,4	5,6	3,6
Alta	2,1	4,9	3,4
Karasjok	0,3	2,0	3,3
Tromsø	4,8	6,6	2,6
Gamvik	0,7	0,7	2,1
Kåfjord	0,1	2,8	1,6
Sør-Varanger	2,6	1,7	1,6
Tana	3,7	4,3	1,5
Vadsø	4,8	3,5	1,0
Nesseby	14,4	15,5	*
Troms og Finnmark	8,1	10,0	7,6
Landet uten Oslo	13,8	14,6	13,6

26 kommuner reduserer sine disposisjonsfond i 2023.

Samlet er nivået for fylket redusert fra 10,0 prosent i 2022 til 7,6 prosent i 2023.

På landsbasis er disposisjonsfondene også redusert siste år, fra 14,6 prosent i 2022 til 13,6 prosent i 2023.

13 kommuner i fylket har pr. i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 13,6 prosent.

*balansetall i KOSTRA er slettet for Nesseby, kilde sssb

2.4 Arbeidskapital ex. Premieavvik

Nøkkeltallet viser arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter. Indikatoren defineres som differansen mellom omløpsmidler ex. premieavvik og kortsiktig gjeld ex. premieavvik, og er et uttrykk for kommunens likviditet. Med likviditet menes evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller. Premieavvik er holdt utenfor definisjonen for å gi et bedre uttrykk for likviditeten.

Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	2021	2022	2023
Nesseby	17,3	17,6	.
Loppa	27,2	29,8	70,9
Lebesby	33,2	39,9	41,8
Karlsøy	29,0	36,1	28,9
Måsøy	45,6	39,5	28,7
Kautokeino	40,1	48,4	28,6
Hasvik	34,0	33,3	22,9
Nordkapp	10,6	26,3	20,1
Harstad	27,1	14,5	20,0
Karasjok	8,5	18,1	19,6
Berlevåg	24,6	19,6	17,8
Vardø	22,7	27,4	17,7
Lyngen	25,4	25,7	14,3
Skjervøy	15,7	23,7	12,3
Nordreisa	14,4	9,1	12,2
Lavangen	7,8	21,3	12,0
Senja	17,1	13,5	12,0
Balsfjord	23,9	20,8	10,8
Storfjord	13,8	10,0	9,7
Ibestad	22,4	33,9	8,8
Gratangen	29,0	24,0	8,3
Sørreisa	10,0	11,7	8,2
Båtsfjord	19,8	37,0	8,2
Porsanger	3,9	6,1	7,9
Kåfjord	17,7	10,9	6,8
Vadsø	33,8	11,9	5,7
Salangen	9,7	9,9	4,4
Alta	16,0	11,0	3,7
Sør-Varanger	11,1	9,0	3,2
Kvæfjord	5,8	10,0	3,1
Tjeldsund	9,9	9,8	2,4
Målselv	11,2	9,9	2,2
Gamvik	-6,1	-3,1	2,2
Hammerfest	17,4	5,9	0,7
Tana	9,6	5,8	0,7
Kvænangen	23,1	25,1	0,0
Bardu	-0,6	10,8	-2,6
Dyrøy	2,6	10,8	-2,8
Tromsø	0,8	-1,7	-8,1
Troms og Finnmark	13,6	10,9	5,7
Landet uten Oslo	23,0	21,8	16,2

*balansetall i KOSTRA er slettet for Nesseby, kilde ssb

Hele 31 kommuner i Fylket reduserer sin arbeidskapital i 2023.

Samlet er nivået for fylket redusert fra 10,9 prosent i 2022 til 5,7 prosent i 2023.

På landsbasis er arbeidskapitalen også redusert siste år, fra 21,8 prosent i 2022 til 16,2 prosent i 2023.

11 kommuner i fylket har pr. i dag arbeidskapital over landsgjennomsnittet på 16,2 prosent.

2.5 Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall

i prosent av brutto driftsinntekter, 2023	Disposisjonsfond	Netto driftsresultat	Netto lånegjeld
Viken	14,3	1,0	96,4
Oslo	12,5	-0,8	66,0
Innlandet	15,5	1,5	87,4
Vestfold og Telemark	14,4	1,7	86,2
Agder	14,3	2,0	85,5
Rogaland	15,8	3,8	73,4
Vestland	13,4	1,1	84,7
Møre og Romsdal	9,3	0,3	110,7
Trøndelag	13,9	0,1	98,7
Nordland	10,4	-1,8	96,6
Troms og Finnmark	7,7	-1,8	112,0
Landet u/Oslo	13,5	1,0	92,1

I 2023 hadde Troms og Finnmark og Nordland de svakeste netto driftsresultatene på henholdsvis -1,8 prosent Dette var svakere enn landsgjennomsnittet på 1,0 prosent. Rogaland hadde det beste resultatet på 3,8 prosent.

Troms og Finnmark og Møre og Romsdal er de to fylkene som har lavest nivå på disposisjonsfondene med henholdsvis 7,7 prosent og 9,3 prosent. Nivået på disposisjonsfondene i fylket er redusert fra 10 prosent i 2022 til 7,7 prosent i 2023. Landsgjennomsnittet er på 13,5 prosent og det er flere fylker som har et nivå på disposisjonsfondene over 14 prosent (Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, Agder, Rogaland og Trøndelag).

De to fylkene som samlet har høyst netto lånegjeld er Troms og Finnmark (112,0 prosent) og Møre og Romsdal (110,7 prosent). Begge ligger betydelig over landsgjennomsnittet på 92,1 prosent. Nivået på netto lånegjeld i Troms og Finnmark har økt med 0,9 prosentpoeng, mens landet u/ Oslo har hatt en nedgang på 0,8 prosentpoeng.

3 Merforbruk i driftsregnskapet²/status ROBEK-kommuner

Inn- og utmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) og oppfølging av kommuner i registeret er regulert i kommuneloven kapittel 28.

§ 28. Innmelding i register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK)

Departementet skal føre et register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) over alle kommuner og fylkeskommuner hvor minst ett av følgende forhold har inntruffet:

- a. Driftsbudsjettet er vedtatt med et merforbruk.
- b. Driftsdelen i økonomiplanen er vedtatt med et merforbruk.
- c. Driftsdelen i økonomiplanen, driftsbudsjettet eller driftsregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen viser at et merforbruk skal dekkes inn over flere enn to år etter at det oppsto.
- d. Balanseregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen viser et oppsamlet merforbruk fra driftsregnskapet som er større enn tre prosent av driftsinntektene.
- e. Økonomiplanen eller årsbudsjettet er ikke vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift, eller innen en frist som departementet har fastsatt etter at økonomiplanen eller årsbudsjettet har blitt opphevet etter lovlighetskontroll.
- f. Årsregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen er ikke vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift, eller innen en frist som departementet har fastsatt etter at årsregnskapet har blitt opphevet etter lovlighetskontroll.
- g. Departementet har fattet et vedtak etter inndelingslova § 16 a.

² Vi gjør oppmerksom på i forbindelse med ny kommunelov ble regnskapsføringen til kommunene lagt om. Fra regnskapsåret 2020 vil et merforbruk i driftsregnskapet måtte dekkes samme regnskapsår av kommunens disposisjonsfond. Dette betyr at hvis kommunen har et merforbruk, så vil dette først søkes dekket ved å stryke avsetninger til investering og dekning av tidligere års underskudd. Hvis dette ikke er tilstrekkelig må merforbruket så langt som mulig dekkes av de midlene som er tilgjengelig på kommunens disposisjonsfond.

Kommuner i ROBEK registeret:

Ved utgangen av juni 2024 er Tjeldsund, Porsanger og Gamvik, Kautokeino og Hammerfest i ROBEK-registeret.

Nye merforbruk og akkumulerte merforbruk i 2023:

Vadsø kommune har pådratt seg et merforbruk i 2023 på 22,065 millioner kroner. Dette utgjør mer enn tre prosent av driftsinntektene og kvalifiserer til innmelding i ROBEK registeret.

Sør-Varanger kommune har et merforbruk fra 2022 som må dekkes inn i 2024 for å unngå å bli meldt inn, og et merforbruk fra 2023 som må dekkes inn innen 2025.

Kåfjord kommune har vedtatt et årsregnskap i 2023 med et merforbruk større enn tre prosent av driftsinntektene, og er meldt inn i ROBEK juli 2024.

Utmeldinger og endringer

Lavangen kommune har i 2023 vedtatt budsjettet- og økonomiplan for 2024-2027 i balanse og ble meldt ut i april 2024.

Gamvik kommune har i 2023 vedtatt budsjettet- og økonomiplan for 2024-2027 i balanse og ble meldt ut av bokstav b i april 2024. Kommunen er fortsatt registrert i ROBEK på bokstav c, d og f.

Nordkapp kommune har vedtatt årsregnskap 2023 innen fristen og ble meldt ut i juni 2024

Porsanger kommune har vedtatt årsregnskapet for 2023 innen fristen og har dekket inn resterende merforbruk og vil bli meldt ut av ROBEK i forbindelse med kontroll av regnskapet.

Oversikt over akkumulert merforbruk i Troms og Finnmark per 31.12.2023:

Tall i hele tusen	Merforbruk fra driftsregnskapet, balanse 31.12.2023	Driftsinntekter 2023	Merforbruk i prosent av driftsinntekter
Vadsø	-22 065	694 192	3,18 %
Kåfjord	-10 692	286 184	3,74 %
Gamvik	-11 521	179 146	6,43 %
Sør-Varanger	-25 668	1 135 136	2,26 %

Kilde: ssb og Vadsø kommunes årsregnskap.